

Przedstawiamy opinię prawną w sprawie uzyskania statusu osoby usamodzielnianej a w konsekwencji przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki, w przypadku gdy osoba pełnoletnia nadal faktycznie przebywa w lokalu zajmowanych przez dotychczasową rodzinę zastępczą

Zgodnie z art. 140 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”, w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu:

1. przyznaje się pomoc na:
  - a) kontynuowanie nauki,
  - b) usamodzielnienie,
  - c) zagospodarowanie;
2. udziela się pomocy w uzyskaniu:
  - a) odpowiednich warunków mieszkaniowych,
  - b) zatrudnienia.

Jednocześnie w art. 37 wskazano ust. 2 ustawy wskazano, że osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej, za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia, jeżeli:

1. uczy się:
  - a) w szkole,
  - b) w zakładzie kształcenia nauczycieli,
  - c) w uczelni,
  - d) u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego lub
2. legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i uczy się:
  - a) w szkole,
  - b) w zakładzie kształcenia nauczycieli,
  - c) w uczelni,
  - d) na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia,
  - e) u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Powołane na wstępie przepisy regulują zasady przyznawania świadczeń bądź na pokrycie kosztów utrzymania i wychowania bądź na kontynuowanie nauki w przypadku gdy osoba pełnoletnia, która do osiągnięcia pełnoletności przebywała w pieczy zastępczej, w celu uzyskania wykształcenia, które pomoże się tej osobie usamodzielnąć.

Może pojawić się natomiast wątpliwość co do znaczenia sformułowania „osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą” użytego w art. 140 ustawy. Ustawodawca nie określił w sposób jednoznaczny, czy przez opuszczenie rodziny zastępczej rozumie fizyczne opuszczenie przez osobę pełnoletnią lokalu, w którym rodzina zastępcza przebywała i który służył jej do zaspokajania

potrzeb mieszkaniowych, na co wskazuje wykładnia językowa, czy też sformułowania to oznacza, że pomiędzy dotychczasową rodziną zastępczą nie występuje stosunek prawny, o którym mowa w art. 37 ustawy tzn. nastąpiło opuszczenie rodziny zastępczej w sensie prawnym a nie faktycznym.

Opisany problem prawny można zobrazować na następującym przykładzie:

Jan Kowalski osiągnął pełnoletniość przebywając w rodzinie zastępczej spokrewnionej, u swoich dziadków. Dochody własne osoby przebywające w pieczy wynosiły 500 zł. W związku z tym rodzina zastępcza otrzymywała świadczenie w wysokości 410 zł. Jan Kowalski stwierdził, że byłby w lepszej sytuacji gdyby zamiast skorzystać z art. 37 ust. 2 ustawy, rozpoczął realizację programu usamodzielniania, zamierza jednak nadal mieszkać u swoich dziadków.

W mojej ocenie nie spełnienie warunku fizycznego opuszczenia lokalu zajmowanego przez rodzinę zastępczą nie przesądza jeszcze o niemożności zastosowania art. 140 ust. 1 ustawy. Interpretacja językowa powołanego przepisu nie da się bowiem pogodzić z wykładnią systemową oraz wykładnią funkcjonalną przepisu.

Zgodnie z dyrektywami wykładni systemowej interpretacji tekstu prawnego dokonuje się, uwzględniając systematykę budowy danego aktu normatywnego, zatem wyciąganie wniosków dotyczących interpretacji części przepisu może nastąpić dopiero po zdefiniowaniu podstawowych pojęć przez ustawodawcę.

W mojej ocenie art. 140 ustawy nie może być interpretowany bez analizy powołanego na wstępie art. 37 ust. 2. Zestawiając obydwie jednostki redakcyjne wynika z nich, że ustawodawca za niedopuszczalną uznał sytuację, w której jednocześnie przyznawane jest świadczenie dla rodziny zastępczej w warunkach określonych w art. 37 ust. 2 oraz pomoc na usamodzielnianie dla osoby usamodzielnianej. Stąd art. 37 ust. 2 reguluje sytuację, w której osoba nadal przebywa w pieczy zastępczej a art. 140 sytuację gdy pomiędzy osobą usamodzielnianą a byłą rodziną zastępczą nie ma związku, o którym mowa w art. 37 ust. 2.

Zestawiając powołane przepisy w mojej ocenie art. 140 należy interpretować w ten sposób, że dana osoba może uzyskać status osoby usamodzielnianej jeżeli osoby tej z dotychczasową rodziną zastępczą nie łączy stosunek, o którym mowa w art. 37 ust. 2 tzn. rodzina zastępcza nie wyraziła zgody na pozostanie osoby pełnoletniej na warunkach opisanych w tym przepisie. Powyższą interpretację potwierdza fakt, iż zgodnie z art. 140 ust. 1 pkt 2 lit. a osobie usamodzielnianej udziela się pomocy w zakresie uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych. Gdyby przyjąć, że warunkiem uzyskania statusu osoby usamodzielnianej jest fizyczne opuszczenie lokalu mieszkalnego zajmowanego przez rodzinę zastępczą, powołany przepis byłby zbędny, bowiem sam zainteresowany przed uzyskaniem statusu osoby usamodzielnianej takie warunki mieszkaniowe musiałby sobie zapewnić.

Przy interpretacji funkcjonalnej należy odwołać się do celu jaki przyświecał ustawodawcy przy wprowadzaniu danej normy prawnej. Zgodnie z art. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stosując ustawę, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka m.in. do pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia. Interpretacja zakładająca, że osoba pełnoletnia zamieszkująca u dawnej rodziny zastępczej, która jednocześnie nie wyraziła zgody o której mowa w art. 37 ust. 2, nie może uzyskać statusu osoby usamodzielnianej, a co za tym idzie pomocy przewidzianej w tym przepisie, jest sprzeczna z celami założonymi przez ustawodawcę.

Tylko na marginesie, gdyby jednak przyjąć interpretację, że do uzyskania statusu osoby usamodzielnianej

## Uzyskanie statusu osoby usamodzielnianej - opinia prawna

Kategoria: Polityka Społeczna

Opublikowano: środa, 27, czerwiec 2012 00:00

Bernadeta Skóbel

Odsłony: 4507

---

konieczne jest fizyczne opuszczenie lokalu zajmowanego przez dotychczasową rodzinę zastępczą, stosunkowo łatwo takie obostrzenie osoba zainteresowana mogłaby ominąć – np. wyprowadzając się na jeden dzień z dotychczasowego miejsca pobytu. Nie wydaje się by ustawodawca nie przewidział takiej ewentualności.